ARCHIVAL COVER | LGGRTC CORRESPONDENCE

Institution:	Lithuanian Genocide and Resistance Research Centre (LGGRTC)
Received:	2026-10-26 13:59 UTC (Gmail)
Document date:	2026-10-26
Official registration:	55R-1119 (ADOC registration metadata and email)
Related request:	2026-09-14 request, registered 2026-09-15 as 7R-1147
Topic:	Adolfas Ramanauskas-Vanagas: sources, records, and 1941 activities
Issuer:	Dr. Arunas Bubnys, Acting Director General
Project:	Ramanauskas / institutional records and FOIA
Classification:	Substantive historical response plus partial refusal
Response action:	Evaluate disclosure refusal and appeal; no reply authorized
Deadline:	Appeal period not confirmed; verify receipt and procedural rules

Summary

LGGRTC cites 1957 interrogation records and wartime police documents to defend its account of Ramanauskas's 1941 Druskininkai role. It expressly refuses to supply letter 13R-645 (2025-09-02) and information supplied in criminal case 02-2-00512-24, citing legal exclusions. Most underlying materials requested in twelve categories were not furnished. The letter allows appeal to the Administrative Disputes Commission or Regional Administrative Court.

Preservation notes

Source ADOC remains a separate original; two XML signature elements are present.

Signature verification against live trust and revocation services not performed.

The following pages reproduce the embedded DOCX by PDF rendering.

PDF reproduction of original ADOC; original signature validation requires the ADOC.

No other substantive enclosure was found inside the ADOC.

Email additionally enclosed an institutional PDF copy and standalone DOCX.

LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDO IR REZISTENCIJOS TYRIMO CENTRAS

Biudžetinė įstaiga, Didžioji g. 17/1, LT-01128 Vilnius tel. (8 5) 231 4139, faks. (8 5) 279 1033, el. p. centras@genocid.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191428780

Grant Arthur Gochin
el. p. ggochin@gmail.com

2026-10-26 Nr. 55R-
Į 2026-09-14 Nr. gauta el. paštu

DĖL 2026-09-15 PRAŠYMO

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (toliau – Centras), atsakydamas į Jūsų 2026 m. rugsėjo 15 d. prašymą pavadinimu „Dėl Centro disponuojamų duomenų apie Adolfą Ramanauską pateikimo“ (Centro registracijos data 2026 m. rugsėjo 15 d. Nr. 7R-1147) (toliau – prašymas), informuoja, kad Centro interneto svetainėje yra viešai paskelbta istorinė pažyma apie Adolfą Ramanauską-Vanagą https://www.genocid.lt/centras/lt/3032/a/ ir papildoma informacija https://www.genocid.lt/centras/lt/872/a/. Šioje pažymoje yra nurodyta, kad „<...> 1941m. *Birželio sukilimo metu nuo birželio 23 d. iki liepos 7 d. buvo valstybės turtą Druskininkuose saugojančio būrio vadas.* <...>“. Tai remiamasi paties A. Ramanausko-Vanago parodymais, užfiksuotais jo baudžiamosios bylos 1957 m. birželio 17 d. tardymo protokole kuriame A. Ramanauskas teigė, kad kilus Didžiajam Tėvynės karui 1941 metų birželio mėnesyje, dienos neprisimena tiksliai, jis nuvyko į Druskininkus pažiūrėti kaip atrodo miestas ir sutikus pažįstamą žmogų po pokalbio jam pasiūlė eiti prie apsaugos ir taip tapo apsaugos būrio vadu. Maždaug po dviejų savaičių jam įstojus į minėtą apsaugos būrį, į Druskininkus atvyko grupė vokiečių, kurie išplėšė sandėlius ir krautuves. Po šio įvykio jis daugiau į apsaugą negrįžo, o įsidarbino į kurorto valdybą. (Lietuvos ypatingasis archyvas (toliau – LYA), K-1, ap. 58, b. 44618/3, t. 2, l. 239-241), Minėtoje archyvinėje baudžiamojoje byloje esančioje KGB 1957 m. liepos 20 d. kaltinamojoje išvadoje (LYA, f. 58, b. 44618/3, SB, l. 63) nurodyta, kad *„A. Ramanauskas 1941 m. apie dvi savaites vadovavo vokiečių okupacijos laikotarpiu Druskininkuose veikusiam apsaugos kuopos būriui*“. A. Ramanauskui-Vanagui inkriminuotų veikų aprašyme ir teismo nuosprendyje nėra nurodyta, kad jis kaltinamas ir nuteistas už tarnavimą vokiečiams ar už konkrečius vokiečių okupacijos metu įvykdytus nusikaltimus, ir nėra individualaus kaltinimo kolaboravimu su naciais ar dalyvavimu Holokausto nusikaltimuose. Minėtoje kaltinamojoje išvadoje ir teismo nuosprendyje pažymėta tik tiek: *„1941 m. prasidėjus Didžiajam Tėvynės karui, buvo ginkluotos „apsaugos“ kuopos vadu*“. KGB apklaustas tame pačiame apsaugos būryje buvęs B. Visockas patvirtino, kad „*A. Ramanausko su ginklu nematė, tarybinių piliečių suėmimuose nedalyvavo*“. Teismo proceso metu A. Ramanauskas-Vanagas parodė, kad „*mano žodžius gali paliudyti tame pačiame būryje buvęs dabartinis LSSR prokuroras Gasiliauskas*.“ (LYA, f. K-1, ap. 58, b. 44618/3, t. 7, p. 564–565.)

Nors A. Ramanausko pavardė paminėta tarp 5000 (penkių tūkstančių) Izraelio leidinyje „Lithuania: Crime and Punishment 1999, January, Nr. 6“, nurodytų asmenų, tačiau ištyrus šių asmenų biografijas nenustatyta, kad A. Ramanauskas-Vanagas dalyvavo holokauste.

Papildant Jūsų nurodomą Centro interneto puslapyje skelbiamą informaciją „Vanago legenda palaikė nesusitaikymo dvasią“ (https://www.genocid.lt/centras/lt/2915/a/), galima pažymėti ir tai, kad partizanų šmeižimas ir kompromitavimas, kaip kovos su partizanais sudėtinė dalis, buvo vykdoma tiek partizaninio karo metu, tiek po jo ir tęsiasi iki šiol bei ypač suintensyvėjęs dabartinėje Rusijos Federacijoje (pavyzdžiui, https://www.facebook.com/selyukinanatalia/posts/pfbid02VXVzYnjrzFnPCHwAtXvSFZXJvPdF3UKSQuhXLURCaqf4KvBVSYdGmPizpECLEdVol?locale=lt_LT , ir kt.)

Tai buvo ir yra sąmoningas šmeižtas, melas, dezinformacija ir ideologizuotas istorijos vertinimas, nes iki šiol yra iškraipomi tikri istorijos faktai bei nutylimi sovietinei propagandai nepatogūs faktai. Tai buvo sankcionuota aukščiausiu partiniu lygmeniu, o šiuo metu į tai pajungta ir Rusijos Federacijos teisėsauga (minėtoje interneto nuorodoje generalinės prokuratūros 2026 m. rugsėjo 21 d. pranešimas). Pavyzdžiui, LKP CK nutarimu 1958 m. gegužės 12 d. prie Lietuvos SSR mokslų akademijos buvo suformuota Archyviniams dokumentams skelbti redakcija, sudaryta iš istorikų, žurnalistų, partinių veikėjų ir KGB darbuotojų. Šios redakcijos protokolai rodo, kaip buvo manipuliuojama ir iškraipoma partizaninio karo istorija, tikri istoriniai faktai pateikiami tendencingai, nutylinti nepatogius faktus ir (ar) tam tikras detales. Toks partizaninio karo vertinimas puikiai atsiskleidžia ir per A. Ramanausko-Vanago (kaip ir kitų Lietuvos laisvės kovotojų) šmeižimą įvairiose sovietinėse publikacijose. Tačiau A. Ramanausko-Vanago veiklos ir sprendimų teisėtumą patvirtina neginčijamas faktas, kad Lietuvoje 1944-1953 m. vyko teisėta kova su sovietų okupantais, ir partizanų veikla buvo reglamentuota atitinkamais aktais. Pavyzdžiui, teisingumo, mirties įvykdymas buvo reglamentuotas partizanų vadovybės įsakymais, buvo parengtos „Dzūkijos partizanų veiklos taisykles“ (Dzūkijos rinktinės štabo parengtos partizanų veiklos taisyklės, Laisvės kovos 1944-1953 m., Kaunas, 1996 m., l. 142-143), „Partizanų lauko teismo nuostatai“ („Partizanų lauko teismo nuostatai“ // Laisvės kovos 1944-1953 m., Kaunas, 1996 m., l. 180-181). Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (toliau – LLKS) 1949 m. vasario 12 d. nutarime nurodyta, kad *„komunistai, ginkluoti okupacinės valdžios pareigūnai ir visi kiti tautai priešiškais tikslais apginkluoti asmenys vertinami kaip lietuvių tautos priešai ir „iškrenta už neliečiamumo ribų“* (Laisvės kovos 1944 – 1953 metais. Dokumentų rinkinys – Kaunas, 1996, p. 310). LLKS Teismų statuto projekte nurodoma, kad mirties bausme baudžiami tie, kas *„nusikalto dirbdamas priešo naudai ir sąmoningai kenkė tautai bei sąjūdžiui“, „okupacinės valdžios pareigūnas, žiauriai vykdąs okupacinės valdžios priemones, nukreiptas prieš vietos gyventojus“ ar „kas nusikalto aktyviai rėmęs okupacinės valdžios pastangas, nukreiptas prieš mūsų tautą bei sąjūdį“* (LGGRTC Okupacijos ir laisvės kovų muziejus, GEK 645). A. Ramanauskas-Vanagas, būdamas vienu iš partizanų struktūrų vadų, privalėjo vykdyti karo lauko teismines funkcijas, vadovautis partizanų vadovybės parengtomis taisyklėmis, įstatymais ir statutais. Todėl jo (A. Ramanausko-Vanago) veiksmai yra ne savavališki „įsakymai žudyti žmones“, o teisėti pavedimai jam pavaldiems laisvės kovotojams įvykdyti karo lauko teismo nuosprendžius, kuriuos skelbdavo partizanų karo lauko teismai. Centras neturi jokių duomenų apie tai, kad vykdydamas minėtas pareigas bei funkcijas A. Ramanauskas-Vanagas būtų vadovavęsis asmeniniais motyvais, veikęs vedinas savų interesų, būtų asmeniškai žudęs civilius žmones ar įvykdęs kitus karo nusikaltimus žmoniškumui.

Kaip ir minėta, Druskininkų partizanai, vadovaujami A. Ramanausko-Vanago, saugojo valstybinio turto bazes, sandėlius, krautuves ir kitą turtą, tačiau sovietų kolaborantų suėmimuose ir šaudymuose jie nedalyvavo. Apie tai jis kalba 1957 m. birželio 17 d. ir 1957 m. liepos 09 d. tardymo protokoluose LYA, K-1, ap. 58, b. 44618/3, t. 2, l. 239-241, l. 284 . Iš 1941 m. liepos 6 d. Druskininkų policijos nuovados viršininko raporto seka, kad žudynėmis užsiėmė

1941 m. birželio 23 d. atkurta vietos policija (LCVA, f. R-1436, ap. 1, b. 29, l. 29–29 a. p.), kurios narių sąrašuose A. Ramanausko-Vanago pavardės nėra (1941 m. liepos, rugpjūčio, rugsėjo mėn. Alytaus apskrities Druskininkų nuovados policijos tarnautojų algų lapai, ten pat, b. 60, l. 41–42; b. 61, l. 164–168, 222–226). Nors 1941 m. liepos mėn. antroje pusėje Druskininkų policija ir partizanai buvo įtraukti į Holokausto procesus, kai pradėjo perkraustyti vietos žydus į 1941 m. liepos 16 d. įkurtą getą, tačiau 1941 m. liepos 18 d. Druskininkų policijos viršininko raporte nurodyta, kad partizanams, kurie „padeda policijai perkraustyti žydus į atskirą kvartalą“, vadovauja ne A. Ramanauskas-Vanagas, o „ats. leit. Jakavonis“ (ten pat, b. 29, l. 67).

Informuojame, kad tiriant minėto Druskininkų 1941 m. Birželio mėn. sukilėlių būrio narių veiklą buvo tirta F. R-1436 Alytaus apskrities viršininko fondas, 1941 m. Druskininkų sukilėlių būrio narių KGB baudžiamosios bylos.

Atkreipiame dėmesį ir į tai, kad visuotinai žinoma, jog istoriniai tyrimai yra nuolatinis procesas, todėl, gavus papildomą informaciją ar naujus duomenis, šio atsakymo, parengto remiantis šiuo metu Centro turimais duomenimis, turinys gali keistis.

Jums neteikiamas nei Jūsų prašomas pateikti Centro 2025 m. rugsėjo 2 d. raštas Nr. 13R-645, nei Centro pateikta informacija baudžiamojoje byloje Nr. 02-2-00512-24 ir (ar) kitoms institucijoms, nes ši visa informacija yra skirta tik teisėsaugos ir kitoms institucijoms (Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo 2 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktai).

Informuojame, kad Centras vykdė A. Ramanausko-Vanago atminimo įamžinimą Lazdijuose, Alytaus r. Nemunaičio sen. Nemunaičio miestelyje, Varėnos r. Merkinės sen. Kasčiūnų kaime, Radviliškio r. Grinkiškio sen. Minaičių kaime, Jungtinėse Amerikos Valstijose Lemonte.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad Jums yra pateikta visa Centro disponuojama informacija tokia apimtimi, kokia yra leidžiama pateikti pagal Lietuvos Respublikos Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo 2 straipsnio 1 dalies, 3 ir 4 straipsnių nuostatuose Centrui suteiktą kompetenciją. Taip pat neteikiama informacija, kuri nurodyta Bendrojo duomenų apsaugos reglamente (ES) 2016/6790), Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo 2 straipsnio 2 dalies 1 punkte ir kurios teikimas pagal šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies nuostatas sudaro institucijai neproporcingai didelę naštą. Kartu pažymime, kad Centro veiklą reglamentuojančiame Lietuvos Respublikos Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatyme ar (ir) kituose teisės aktuose nėra nustatyta Centrui teisė ir (ar) pareiga aiškinti Lietuvos Respublikos įstatymų ir (ar) kitų teisės aktų nuostatas.

Jūsų prašymo XII dalyje cituojamuose įstatymuose nustatyta tvarka bei terminais Jūs turite teisę šį atsakymą apskųsti pasirinktinai Lietuvos administracinių ginčų komisijai (A. Goštauto g. 12-100, 01108 Vilnius) vadovaujantis Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nuostatomis arba Regionų administraciniam teismui (Vilniaus rūmai, Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius; Kauno rūmai, A. Mickevičiaus g. 8A, 44312 Kaunas; Klaipėdos rūmai, Galinio Pylimo g. 9, 91230 Klaipėda; Šiaulių rūmai, Dvaro g. 80, 76298 Šiauliai; Panevėžio rūmai, Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys) vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nuostatomis.

Tai, kad Jūsų prašymas yra gautas bei užregistruotas Centro dokumentų valdymo sistemoje, Jūs buvote informuotas tą pačią dieną Jūsų elektroninio pašto adresu ggochin@gmail.com.

Kartu informuojame ir apie tai, kad Centro veiklą reglamentuojančiame Lietuvos Respublikos Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatyme ar (ir) kituose teisės aktuose nėra nustatyta Centrui teisė ir (ar) pareiga aiškinti Lietuvos Respublikos įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas.

Laikinai einantis generalinio direktoriaus pareigas dr. Arūnas Bubnys